

UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR” DIN TÎRGU MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE

TEZĂ DE DOCTORAT

- rezumat -

CONDUCĂTORI ȘTIINȚIFICI:

Prof. univ. dr. Cornel MORARU

Prof. univ. dr. Al. CISTELECAN

DOCTORAND:

MAROSFŐI Enikő

TÎRGU MUREȘ

2016

UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR” DIN TÎRGU MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE

PROZATORI CONTEMPORANI ARDELENI
CONVERGENȚE ROMÂNNO-MAGHIARE

- rezumat -

CONDUCĂTORI ȘTIINȚIFICI:

Prof. univ. dr. Cornel MORARU

Prof. univ. dr. Al. CISTELECAN

DOCTORAND:

MAROSFŐI Enikő

TÎRGU MUREȘ

2016

Cuprins

Argument	5
Capitolul I	9
Proza românească postbelică. Privire generală	
1.1. Ardealul și literatura	9
1.2. Proza ardeleană modernistă	11
1.3. Trei scriitori români: schiță bio-bibliografică.....	16
1.3.1. Augustin Buzura	17
1.3.2. Romulus Guga	20
1.3.3. Mihai Sin	23
1.4. Trei scriitori maghiari: schiță bio-bibliografică.....	26
1.4.1. Szabó Gyula.....	27
1.4.2. Nagy István.....	29
1.4.3. Bálint Tibor.....	32
Capitolul al II-lea	35
Istorie – realitate – ficțiune	
2.1. Regimul comunist și literatura.....	35
2.2. Adevăr și mister	37
2.3. Adevăr fără mister	45
2.4. Adevăr și ficțiune.....	52
2.5. Fețele adevărului.....	58
2.5.1. Conceptul de <i>adevăr</i>	58
2.5.2. Mișcarea sindicală	59
2.5.3. Modul de viață	60
2.5.4. Figura conducătorului.....	62
2.5.5. Controlul prin teamă.....	65
2.6. Istoria în literatura contemporană.....	68
Capitolul al III-lea	72
Personajul romanului contemporan	
3.1. Personajul literar modern/contemporan.....	72

3.2. Idee și întruchipare	75
3.3. Tragic și realist	81
3.4. Caracterul și Conștiința.....	90
3.5. Personaje feminine în proza ardeleană	98
3.6. Moralitatea în opere	103
3.7. Problematika umană în proza contemporană.....	108
Capitolul al IV-lea.....	111
Aspecte sociale în romanul ardelean	
4.1. Consecințele ideologiei socialismului asupra structurii sociale a satului	114
4.2. „Desfigurarea principiilor”	123
4.3. Familia și statornicia.....	131
4.4. Realitatea socială în opere	139
Capitolul al V-lea	144
Convergențe literare.....	144
5.1. Identitate națională și culturală.....	144
5.2. Temele și motivele operelor cercetate	146
5.2.1. Satul și țăranul	148
5.2.2. Istoria	151
5.2.3. Eșecul și răul existențial	154
5.2.4. Delatorul	158
5.2.5. Formarea personalității, evoluția omului	161
5.2.6. Supraviețuirea	166
5.3. Arta narațiunii la prozatorii contemporani ardeleni.....	172
5.4. Influențarea cititorului prin text.....	185
5.5. Conviețuire intelectuală	192
Concluzii	202
BIBLIOGRAFIA OPEREI.....	208
BIBLIOGRAFIE CRITICĂ	209

Prozatori contemporani ardeleni.

Convergențe româno-maghiare

- rezumat -

Cum a spus și istoricul Victor Papacostea, este imposibilă cercetarea vieții și literaturii oricărui popor fără a lua în considerare impactul și influența vecinătății sau a națiunii conlocuitoare, pentru că aspectele importante ale culturii se transmit și se răspândesc mai ușor decât orice materie. Rezultatul incontestabil al acestei influențări, după părerea mea, este literatura cu acele convergențe care ne devin evidente după lectura a numai câtorva dintre operele scrise de autori de diferite etnii dar care trăiesc pe același teritoriu timp îndelungat. Păstrarea trăsăturilor caracteristice proprii și totodată integrarea noilor idei face ca literatura să devină oglinda conținutului intelectual al unei națiuni și a unei epoci, îndeplinând aceeași misiune ca științele psihologiei și ale sociologiei și în același timp, devenind aria cea mai răspândită și cea mai directă a instruirii și a modelării personalității omului. După cum afirma și Kornis Gyula, literatura ne oferă microscopul prin care putem contempla adâncurile sufletului, ale psihicului individului, dar ne oferă și macroscopul care ne arată ideile și întrebările general umane ca: rostul vieții, valorile vieții, originalitatea și mărcile tipologiei umane și sociale, destinul istoric al individului și al societății.

În teza de doctorat cu titlul *Prozatori contemporani ardeleni. Convergențe româno-maghiare* am optat pentru evidențierea asemănărilor în proza celor două națiuni conlocuitoare ardelenesti, pornind de la ideea că prin integrarea ideilor străine, dar pozitive, și al frumosului în propria mentalitate, nicio națiune nu își pierde identitatea, ba chiar câștigă valori. De-a lungul anilor, dat fiind specificul acestei regiuni a țării, au fost elaborate mai multe lucrări care tratează interferențele sau divergențele literare româno-maghiare, cercetați și analizați fiind prozatori universal cunoscuți, ca Marin Preda, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu sau Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Jókai Mór sau poeți, ca Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Arany János, Petőfi Sándor, însă o lucrare comparativă care să trateze creațiile autorilor aleși de noi, adică Augustin Buzura, Romulus Guga, Mihai Sin, Szabó Gyula, Bálint Tibor și Nagy István, încă nu există, astfel teza este de *noutate absolută*, fapt care conferă *originalitate* studiului nostru.

Prietenii, traduceri, asociații dovedesc faptul că gânditorii, literații trăiesc într-o lume specifică lor, detașat de ideologii politice, de diferențe de limbă sau de neam, că în lumea lor

omul constituie lucrul primordial, de maximă importanță, cu toate problemele sau succesele lui. Această mentalitate se regăsește în operele autorilor studiați în această lucrare, scrierile reflectând filantropia, preocuparea și grija lor față de om din cauza presiunii împrejurărilor exercitate asupra persoanei. Cu toții au fost apreciați de critică și de cititori la momentul apariției lor pe scena literară, însă, undeva în timp s-a pierdut interesul pentru ei, ceea ce este de neînțeles, pentru că ne-au lăsat opere de o expresivitate rară. O posibilă explicație ne oferă Vallasek Júlia, care spunea referitor la Nagy István, că la un moment dat „a fost prea cunoscut.”

Intenția acestei lucrări nu este de a face apologia cuiva. Dar dacă există o modalitate ca aceste opere să nu dispară definitiv din conștiința cititorilor, din memoria cercetătorilor, a istoricilor literari și a culturii, din cauza aspectelor politice, psihologice sau regionale, merită depus efortul necesar „salvării” prozei ardelenesti, ea fiind parte a culturii Transilvaniei, parte a culturii țării și, implicit, parte a culturii lumii.

Doresc numai să atrag atenția asupra faptului că pentru știința literaturii și artei ar fi extrem de benefică regăsirea și reînvierea creatorilor uitați sau marginalizați, mai ales că prozatorii discutați sunt concurenți de temut pentru mulți scriitori considerați în zilele noastre faimoși. Pentru că prozatorii analizați sunt reprezentanți ai Valorii, care „decurge, cum se știe, din existența unei calități, a unui har, a unei ținute intelectuale, morale sau afective de nivelul excelenței. Valoarea unui om stă, înainte de toate, în prezența unui talent, a unei însușiri superlative, ce se detașează cu hotărâre, are un relief particular, însemne proprii, de neconfundat.”¹

Pentru a evita să mă pierd în amănunte, având în vedere vasta creație a celor șase scriitori, și pentru ca studiul să fie coerent, am selectat pentru analiză operele aflate la extremități, adică acele scrieri, care au fost cel mai puțin și cel mai mult discutate și am stabilit obiectivele cercetării, ca

- evidențierea caracterului contemporan și ardelean al operelor (limbajul grav, teme preponderent social-istorice, tema condiției intelectualului, a inadaptării omului, a supraviețuirii, a morții, a singurătății);

- identificarea trăsăturilor specifice prozei contemporane ardelenesti (proză analitică, psihologizantă, conflicte interioare de problematică filosofică, personaje dilematice, inconsecvente, indeterminate, atipice; prezentarea ipostazelor existențiale ca moartea, alienarea, eșecul existențial, solitudinea, absurdul);

- evidențierea tehnicilor și a procedeele narative utilizate (construcție dezechilibrată, aparent haotică, cu discontinuități, suprapuneri, paralelisme, inserții de scrisori, diverse documente, demonstrând că există mai multă asemănare decât diferență în operele scriitorilor ardeleni, indiferent de naționalitatea lor);

- și demonstrarea convergențelor literare româno-maghiare.

Pentru realizarea obiectivelor am folosit metoda analizei comparatiste și am structurat teza în cinci capitole, fiecare fiind alcătuit din mai multe subcapitole.

Capitolul I, este partea introductivă a tezei, intitulat *Proza românească postbelică. Privire generală*, unde am avut în vedere prezentarea generală a evoluției și a specificității literaturii ardelenesti, a științei comparatisticii, a scriitorilor și a operelor cercetate. Consacrând fiecărui prozator câte un subcapitol, după expunerea sumară a biografiei, am trecut la prezentarea volumelor selectate pentru studiu, parcurgând etapele vieții unei scrieri literare, de la greutățile întâmpinate înaintea apariției, prin ecoul momentului lansării și primele critici, până la recenziile cele mai recente, arătând că în perioada 1944-1989, supraviețuirea literaturii cu adevărat valoroase a fost posibilă numai prin rezistența spiritului creator de literatură pură, neinfectată de ideologie, propagandă, imoralitate, nontalent sau compromisuri de tot felul. Operele încearcă, și se poate afirma că au și reușit, să salveze arta în circumstanțele politicii totalitare. A scăpa de vigența cenzurii, a înșela ochii „verificatorului” partidului, sunt condițiile primare ale posibilității apariției operelor, astfel, artiștii își creează „o tehnică a anvelopei. Ideea este înfășurată în mai multe rânduri de fapte ce protejează și obscurizează în același timp.”² Ascunzându-și intențiile, prozatorii își dezvoltă o simbolică a limbajului aparte, care oferă analiștilor o multitudine de variante de interpretare și care conferă operelor un farmec admirat până în zilele noastre.

Capitolul al II-lea, intitulat *Istorie – realitate – ficțiune*, este structurat în șase subcapitole. Prin metoda studiului comparatist și în paralelă al operelor *Drumul cenușii*, de Augustin Buzura, cele două volume ale romanului *Quo vadis, Domine?* de Mihai Sin și cele patru volume ale romanului autobiografic al lui Nagy István, adică *Sáncalja (Grotta citadelei)*, *Ki a sánc alól (Ieșiți la suprafață)*, *Hogyan tovább? (Cum va fi?)* și *Szemben az árral (Contra refluxului)*, am analizat evoluția și consecințele ideologiei comunismului, care în romanul lui Nagy pornește ca ceva bun pentru societate, în romanul lui Buzura culminează în răul absolut, iar în opera lui Sin este deja în declin. Totodată, am demonstrat că istoria poate apărea și ca adevăr și ca ficțiune în romane și am demonstrat schimbarea în timp a adevărului istoric, că Binele lui Nagy a ajuns a fi constrângere, optimismul s-a transformat în frică, ajutorul

reciproc a devenit teroare și metodă de propagandă, limbajul reflexiv, deschis, sincer și confesiv s-a transformat în obligativitatea utilizării limbajului metaforic și simbolic, că liderii la început posedă o serie de trăsături pozitive, sunt culți, filantropi, carismatici, ca reprezentanții autorităților întâlneau în operele de mai târziu să ni se arate inculți, egoiști și degradați moral.

Realitatea erei comuniste este arhiprezentă în operele contemporane. Aceasta apare de cele mai multe ori mascată, ascunsă printre rânduri. Simbolistica are multe de spus în romane, dat fiind că politicul nu permitea descrierea realității, de aceea în operele autorilor moderni la fiecare pas, în fiecare rând și printre rânduri ne întâlnim, ne lovim de metafore, de simboluri, de fapte „nenumite“ care ne oferă o adevărată lecție de istorie care trebuie cercetată și cunoscută pentru a fi înțeleasă.

Capitolul al III-lea, în care am analizat *Personajul romanului contemporan*, este împărțit în șapte subcapitole. În acest capitol am studiat în paralel personajele operelor scriitorilor maghiari și români, demonstrând asemănarea între reprezentarea diferitelor idei universale.

În subcapitolul *Idee și întruchipare* am analizat personajele romanelor *Húgom Zsuzsika (Sora mea Zsuzsika)* scris de Szabó Gyula și *Nebunul și floarea* de Romulus Guga. Acești scriitori ardeleni, Szabó Gyula și Romulus Guga, se mișcă cu atâta ușurință în culisele istoriei reconstruite minuțios, încât introduc și note biografice, trăiri, experiențe proprii. Pentru a fi obiectivi se depărtează de prezent, dar din cauza subiectivității se și întorc la ea. Încearcă să demoleze zidul între realitatea interioară și cea exterioară, lumea desenată de ei se întreține din viziunea scriitoricească, iar această viziune, din istoria trecută și din realitatea vieții trăite. Operele lor sunt împânzite de simboluri, referințe alegorice și subiective, încât lumea făurită este replica celei reale, devine modelul ei artistic. Protagonștii operelor sunt întruchipări, sunt simboluri, metafore ale ideilor existențiale, cum ar fi filozofia, moartea, judecata, păcatul, indiferența, domnirea. Protagonista romanului *Húgom Zsuzsika*, Zsuzsika, accidentată la coloana vertebrală, se oprește în creștere la 132 cm. Întărirea ei sufletească și emoțională de experiența trăită, de șicanarea copiilor și mai târziu a colegilor, duce la formarea unei personalități tari, ferme, cinstită și ambițioasă, care cunoaște o singură valoare: viața trăită cu ideea că tot ce este groaznic, intolerabil trebuie să dispară de la sine, iar această dispariție a Răului trebuie să se întâmple tot atât de inevitabil cum a început. Guga parcă vine în continuarea ideii lui Szabó și creează situații nu chiar obișnuite, zilnice, ci deosebite, excepționale. Personajele romanului se află într-o situație limită, în momente de criză a

identității. În astfel de momente de răscruce trebuie să decidă pentru ori contra marilor valori omenești și autorul are acum posibilitatea de a ne arăta eul adevărat al omului, pentru că este obligat la efort moral și sentimental. Oamenii sunt lăsați în voia sorții, convenția socială, poziția lor în societate, nimic nu îi protejează. Prin personajele sale, Romulus Guga încearcă să dezvăluie cititorilor „esența” ființei omenești, de aceea ele ne sunt înfățișate în coloratura alb-negru. Nu există cale de mijloc, omul trebuie să decidă pro ori contra valorilor.

Existența personajelor însingurate, confuze, neînțelese sau neînțelegătoare le-am evidențiat în subcapitolul *Tragic și realist* prin eroii romanelor *Zarándoklás a panaszfalhoz* (*Pelerinaj la zidul plângerii*) al lui Bálint Tibor și *Viața la o margine de șosea* de Mihai Sin. În aceste opere nu acțiunea este importantă, ci substratul ei psihologic, existențial, căutarea rostului, sensului vieții, a liniștii sufletești, a împăcării cu sine. Personajele contemporane, aproape fiecare, sunt „înzestrate” cu acel întuneric care este prezent în natura omului, pesimismul, teroarea, frica, agresivitatea, violența, toate sunt lucruri firești. Nu există personaj în literatura contemporană fără gânduri sau vise bolnave, nu există o carte în care să nu fie ceva patologic. Așa sunt și operele lui Bálint Tibor, așa este și romanul *Zarándoklás a panaszfalhoz* în care suprapunerea destinelor paralele scoate la suprafață forța dramatică care domină viața eroilor și victimelor mahalalelor, iar istoria rămâne oarecum în afara evenimentelor. Coexistența Binelui cu Răul în romanul lui Bálint, duce cititorul spre realism, spre viața de zi cu zi, deoarece cu cât se citesc mai mult operele autorului nostru, cu atât mai mult se trezesc amintiri, cititorul lovindu-se de propriile experiențe de viață. Personajele, întâmplările le sună familiar cititorilor, e adevărat că într-un mod exagerat, dar fiecare poate găsi ceva ce îi amintește de propria experiență. Cu toate acestea, operele lui Bálint Tibor sunt distractive, captivante, interesante și pline de învățături, lectura acestor scrieri nu constituie o dificultate, autorul având un stil foarte accesibil oricărui cititor. De asemenea și eroii lui Mihai Sin sunt oameni comuni, obișnuți. Însă banalitatea figurilor nu înseamnă și dezinteres față de ele. Dimpotrivă, modul în care sunt proiectați cititorului, relevă talentul scriitorului de a transforma nesemnificativul în important și totodată, din felul mărunț de a fi al personajelor, ne arată singura lor opțiune, de a fi înarmați numai împotriva situațiilor mărunte, comune. Poate aceasta este explicația pentru minimalismul romanului, intenția autorului fiind a ne confrunța cu zilele și „problemele” noastre comune fiecăruia, pentru că protagonistul operei nu este un reprezentant al vreunei tipologii, este un eu, un noi, un el, este el din vecinătatea noastră, este bărbatul de care ne lovim pe stradă, care stă în fața noastră la rând în magazin. Poate fi și el, scriitorul, omul din rândurile noastre. Achim Brezeanu, protagonistul romanului

Viața la o margine de șosea, este un ins lucid, mereu pregătit pentru un nou început, realist până la absurd și totuși tragic pentru că indiferența îl duce la însingurare, la monotonie, la moartea sufletului. Trăind în permanentă încordare psihică, negativismul lui îl transformă într-o persoană antiidilică, provocând milă, lipsă de înțelegere și revoltă din partea cititorului.

Caracterul și Conștiința, ca întruchipări ale personalității eroilor, apar în romanele *Viața postmortem* de Romulus Guga și *A szomszédtság nevében (În numele vecinătății)* de Szabó Gyula. Romanele ne prezintă lupta dintre ins și conștiință, precum și viața plină de controversă a personajelor care se zbat, caută scuze și explicații pentru faptele lor, intră în contradictoriu cu propria conștiință, care nu-i lasă, are și ea justificările proprii, contrare cu cele ale eroului. În aceste opere protagoniștii, retrăind sau reamintindu-și trecutul lor, faptele și/sau consecințele principiilor după care au trăit și au acționat, se întorc la dezbateri și analize auto-justificative. Romulus Guga se joacă cu cititorul. Înșeală conștient așteptările cititorului, oferind informații contradictorii, anulează încontinuu posibilitatea identificării cu personajele și nu mai îndeplinește nevoia conservatoare de echilibru și armonie. Aceste moduri de proiectare artistică de multe ori ne lasă fără grai. Saltul printre gânduri și amestecul lor îngreunează înțelegerea pentru cine vorbește, pentru cine întreabă, pentru cine răspunde, pentru ale cui gânduri sunt exprimate, ceea ce face opera și mai interesantă, mai atrăgătoare. Fără nicio atenționare, autorul face o trecere bruscă printre replicile personajelor, încurcând astfel cititorul, solicitând atenție maximă în cursul lecturii. Ideea centrală a romanului, adică dedublarea eroului printr-un conflict cu conștiința, implicând faptele personajului, conturarea personalității individului în confruntare cu o forță a psihicului, reprezintă mărturia existenței luptei Binelui cu Răul, mărturia reprimării vocii interne cauzatoare de muștrări de conștiință și implicit de durere sufletească. Caracterul este conceput și definit pornind de la mișcarea lui în contextul social, creând reprezentantul odios al anilor '50-'60, a cărui experiență sufletească cea mai de seamă era trăirea dualității caracterului omenesc, căci în om conviețuiesc animalul cu îngerul, decadența cu frumusețea. De asemenea, protagonistul romanului scriitorului maghiar ardelean, *A szomszédtság nevében*, arată cititorului schimbările de caracter ale individului provenite din dorințe, aspirații și atracții în contextul schimbărilor sociale. Această persoană parcurge treptele luptei cu conștiința asemănător personajului anterior discutat, anonimul lui Romulus Guga. Pornind de la experiența copilăriei, urmând calea dorinței măririi și a dominației asupra celorlalți ajunge la a fi o ființă crudă. Pierde astfel familie, prieteni și se rupe de lume. Lupta și remușcărilor conștiinței o distrug atât social, cât și sufletește. Impulsul prin care se trezește la realitate, adică reintră în „circulația sângelui”

societății, este venirea în strada ei a unei necunoscute care neavând cunoștință de reputația sa se așează lângă ea și încep să stea de vorbă. Primul contact social după ani lungi o zguduie sufletește și o scoate din starea ei de respingere totală a socialului. Autorii, atât cel maghiar, cât și cel român, prin tehnica fluxului conștiinței ne ghidează de la începutul până la sfârșitul drumului chinuitor al transformării personalității, arătând cu degetul, ca buni cunoscători ai psihicului uman, că egoismul, caracteristică existentă de fapt în fiecare ființă, dus la extrem, nu aduce nici fericire nici mulțumire, provoacă doar suferință și tragedii. Figurile fiind luate din realitate, ele nu prezintă voința autorilor, ci viața reală.

Personajele feminine în proza ardeleană le-am discutat și separat într-un subcapitol, pentru că ele sunt figuri cu influență asupra acțiunii, asupra destinului și caracterelor altor personaje, proiectând fiecare câte un segment semnificativ al trăsăturii feminine, devenind fiecare reprezentativ pentru o idee, o trăsătură, o nuanță emoțională.

În subcapitolul *Moralitatea în opere* am demonstrat că cititorii operelor contemporane pot afla multe despre conduita omului secolului al XX-lea, despre influențele externe, care au determinat evoluția personalității, cât și despre urmările manifestării caracterului. Exemplele sunt la îndemână în operele cercetate în această lucrare. Fiecare creație literară studiată are o tentă didactică, chiar dacă nu este evidentă sau concret menționată de autor, fiecare operă atrage atenția asupra evoluției sufletești, descrie, povestește sau pur și simplu prezintă psihicul omului epocii în care a fost creată opera, luminând asupra aspectului întunecat, arătând amănunțit și absolut credibil exemplul negativ, cu scopul de a-l evidenția pe cel pozitiv. Prin analiza romanelor am arătat că personajul contemporan este ca și istoria pe care a trăit-o: zbuciumat, plin cu griji, deziluzionat, trist, însingurat. El este în permanentă căutare a fericirii, a mulțumirii, a siguranței. Putem vedea că personajele contemporane sunt complexe, își pierd simplitatea, claritatea figurii cunoscute până atunci, de aceea ridică mai multe probleme și devin mai profunde, mai serioase, oferind oportunitatea prozatorilor de a cerceta bolgiile sufletului, schimbările de caracter, influența emoțiilor asupra psihicului, realizând niște personaje ambigue, purtătoare de trăsături extreme. Nimeni nu este perfect, arată literatura, nici chiar caracterele ficțiunilor. De fapt, protagoniștii cei mai preferați de către cititori sunt deseori cei mai plini cu defecte, ceea ce arată, că în timpul lecturii, cititorul se caută printre personaje, dorește să se recunoască, să se asemuiască cu eroul operei. Caracterele, care iau decizii dubioase și sunt înzestrate cu o etică contradictorie, par mai interesante, pentru că îndeamnă cititorul la reflecții asupra propriului caracter, asupra propriei opțiuni în decizii și

ridică întrebări provocatoare. Prozatorii contemporani, profitând de această atitudine a cititorului, realizează caractere controversate, care pot influența emoția.

În *Capitolul al IV-lea*, structurat în patru subcapitole, am dezbătut *Aspectele sociale în romanul ardelean* pentru că în operele literare studiate ne sunt prezentate norme sociale, valori, sisteme de legătură și de influență. Literatura oferă răspunsuri autentice în legătură cu problemele sociale. Ne ajută să înțelegem procesele sociale și psihice din jurul nostru și ne poate oferi posibilități de soluționare la anumite conflicte zilnice. *Consecințele ideologiei socialismului asupra structurii sociale a satului* apare în subcapitolul în care am comparat și am analizat din punct de vedere social operele *Gondos atyafiság (Neamul Gondosilor)* de Szabó Gyula și *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura. Am demonstrat că există o asemănare extraordinară în descrierea faptelor, a decurgerii evenimentelor, întâmplărilor, ceea ce ne arată că indiferent de care naționalitate era satul, colectivizarea peste tot decurgea la fel. Tragedii individuale și sociale au însoțit această experiență absurdă, definită ideologic, care nu ținea cont de natura umană și de valorile sau echilibrul economiei. Amândoi autori au reușit să redea cu obiectivitate și cu o sensibilitate inegalabilă drama socială. „*Desfigurarea principiilor*”, sintagmă împrumutată de la Valeriu Cristea și atribuită ca titlu subcapitolului, în epoca comunistă este demonstrată prin *Orgolii* de Augustin Buzura, *Zarándoklás a panaszfalhoz (Pelerinaj la zidul plângerii)* și *Zokogó majom (Maimuța plângăreață)* de Bálint Tibor. Prozatorii ne prezintă în aceste romane dovada nimicirii sistematice, voite a relațiilor interumane, destrămarea și distrugerea valorilor, pervertirea ideilor constructive, sănătoase, ne arată că prin amenințări mocnite, prin șantaj, prin apelare la conștiință se trezește sentimentul fricii și al nesiguranței personale, ajungând astfel la rezultatul dorit ca trădare, compromitere sau convingere.

Prin conceptele de *familie* și *statornicie*, am dezbătut evoluția în vârtejul istoriei a celei mai vechi structuri sociale, familia, care este motiv central în *Zokogó majom* și în *Fețele tăcerii* pentru că aceste opere prezintă consecința schimbărilor istorice asupra societății, comunităților sau indivizilor. Evoluția instituției familiei nu urmează o direcție predeterminată, ci se supune nenumăratelor și, deseori, unor influențe divergente, iar secolele trecute ne sunt martorii faptului că politica și economia exercită influența poate cea mai puternică asupra familiei. Consecința acestor influențe, în secolul al XX-lea, a fost atât diversificarea modului de formare al familiei, cât și destructurarea ei. Luând în considerare cele două adevăruri: că omul este ființă socială și că preocuparea scriitorilor este zugrăvirea feței adevărate a vieții, fiecare operă artistică de valoare are și un substrat social, care poate fi deschis creionat sau ascuns printre rânduri, acesta depinzând de conjunctură sau de intenția

scriitorului. Schimbările sociale nu pot fi scoase din calcul dacă se dorește trasarea vieții unui om, unei comunități sau chiar a unui strat social, pentru că orice modificare istorică aduce cu sine transformarea. Acest fapt îl regăsim și în operele discutate.

În *Capitolul al V-lea*, intitulat *Convergențe literare* și împărțit în cinci subcapitole, prin tehnicile narative, prin temele și motivele literare utilizate am demonstrat că prozatorii spațiului transilvănean utilizează aceleași metode, dovedind legătura spirituală a națiunilor conlocuitoare, influențarea reciprocă și convergența literară între etnii. Fiecare prozator studiat în lucrare este sau a fost locuitor al Transilvaniei, fiecare s-a confruntat cu aceleași probleme sociale, istorice și cu toții au avut contact cu națiunea cealaltă, influențându-se reciproc. Nu prea mai există în Europa asemenea popoare, care au avut contact atât de strâns și de îndelungat ca românii și maghiarii din Ardeal, nu vorbim despre două popoare retrase, izolate, ci despre o „țesătură“, o conviețuire, care pentru cele două națiuni a însemnat un fapt vital și care a dat naștere „transilvanismului“, idee sau ideologie pur culturală. Caracteristica definitorie a literaturii ardelenesti, care o ridică și o diferențiază de alte literaturi, este sentimentul de seriozitate, de gravitate aproape palpabilă în procesul creației. Prin dinamica limbajului și a formei, prin flexibilitatea și complexitatea tematică, ori deschisă ori ascunsă printre rânduri, prin prezentarea vieții și a societății anilor 1900, prin redarea problemelor, obsesiilor, viselor, speranțelor și ideilor contemporane s-a dovedit că literatura dă naștere convergențelor. Variatele tehnici de construire a corpusului operei, a narațiunii le regăsim în paralel și la unii și la alții, ca de exemplu:

- tehnica inserării scrisorilor este prezentă în proza lui Augustin Buzura și în a lui Bálint Tibor;
- antagonismul personajelor este vizibil în romanele lui Romulus Guga și ale lui Szabó Gyula și Bálint Tibor;
- tehnica flashback sau a rememorării o regăsim în operele lui Augustin Buzura, Romulus Guga și Nagy István, Szabó Gyula;
- personaje complementare ne prezintă scriitorii Augustin Buzura și Szabó Gyula, Nagy István și Romulus Guga, Mihai Sin și Bálint Tibor;
- motive asemănătoare putem identifica la Augustin Buzura și Szabó Gyula, la Mihai Sin și Nagy István, la Romulus Guga și Bálint Tibor;
- discontinuitatea epică este prezentă în opera lui Mihai Sin, Romulus Guga și Bálint Tibor;
- intertextualitatea este caracteristică fiecărui prozator.

De asemenea, și tematica operelor este identică. Temele și motivele întâlnite în proza contemporană ardeleană, atât în cea română, cât și în cea maghiară, sunt istoria, decăderea

psihică sau morală, menținerea, pierderea sau regăsirea echilibrului interior, temerile, țărănul și conflictul său cu statul, înstrăinarea, suferința individului sau lupta spiritului incapabil de a accepta lașitatea, mediocritatea, lupta pentru supraviețuire, grozăvia regimului comunist. Faptul că temele și motivele literare sunt identice și sunt tratate în literatura ardeleană în mod continuu și puternic, ne arată că grija, nevoia, dorința sau suferința nu țin cont de naționalitate. Istoria și omul ne sunt zugrăvite fără orice tentativă de încercare de a da aer naționalist operelor, sentimentul comun prezent în proza scriitorilor contemporani ardeleni este cel al revoltei împotriva nedreptăților sociale și personale, cauzate de regimul comunist.

Nucleul operelor studiate este preocuparea scriitorilor de a-și expune părerea, durerea, speranța personală despre evenimentele și experiențele trăite, cunoscute sau auzite, evenimente formatoare sau *deformatoare* de personalitate, metamorfozele structurilor sociale, activitățile, faptele instituțiilor statului. Impregnați de ororile comunismului, ei văd cartea ca un mijloc de scăpare, de redeșteptare a memoriei pentru evitarea acelorași greșeli. Intenția prozatorilor contemporani ardeleni este ca cititorul să resimtă și să retrăiască impulsurile omenești și sociale care au determinat personajele operelor să acționeze așa cum au făcut, să înțeleagă modul de a gândi sau de a vorbi al oamenilor în realitatea istorică dată și totodată ne oferă imaginea unei epoci, a unei lumi complicate, prin teme sociale, psihologice, prin călătorii spirituale.

Termeni cheie ai cercetării: literatură ardeleană contemporană, conviețuire, convergențe literare, teme și motive literare, construcție epică, istorie, caractere literare, lumea spirituală

BIBLIOGRAFIA OPEREI

- 1 Bálint Tibor, *Zokogó majom*, Editura Szépirodalmi könyvkiadó, Budapest, 1975
- 2 Bálint Tibor, *Zarándoklás a panaszfalhoz*, Editura Kriterion, București, 1978
- 3 Buzura Augustin, *Drumul cenușii*, Editura Cartea românească, București, 1988
- 4 Buzura Augustin, *Fețele tăcerii*, Editura Curtea veche, București, 2011
- 5 Buzura Augustin, *Orgolii*, Editura Art, București, 2008
- 6 Guga Romulus, *Nebumul și floarea*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1991
- 7 Guga Romulus, *Viața postmortem*, Editura Cartea românească, București, 1972
- 8 Nagy István, *A szomszédság nevében*, Editura Állami Irodalmi és művészeti kiadó, București, 1955
- 9 Nagy István, *Hogyan tovább?*, Editura Kriterion, București, 1984
- 10 Nagy István, *Ki a sánc alól*, Editura Kriterion, București, 1981
- 11 Nagy István, *Sáncalja*, Editura Kriterion, București, 1979
- 12 Nagy István, *Szemben az árral*, Editura Kriterion, București, 1974
- 13 Sin Mihai, *Quo vadis, Domine?*, Editura Nemira, București, 2007
- 14 Sin Mihai, *Viața la o margine de șosea*, Editura Cartea Românească, București, 1975
- 15 Szabó Gyula, *Gondos atyafiság*, Editura Irodalmi Könyvkiadó, București, 1964
- 16 Szabó Gyula, *Húgom Zsuzsika*, Editura Irodalmi Könyvkiadó, București, 1968

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Volume

- *** *A magyar irodalom története 1945-1975*, vol 3., Editura Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982
- 1 *** *A magyar irodalom története*, vol. IV., Editura Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982
- 2 *** *A sztálinizmus irodalma romániában*, editor Balázs Imre József, Editura Komp-Press, Cluj Napoca, 2007
- 3 *** *Bibliografia esențială a literaturii române. Scriitori / Reviste / Concepte* (coordonator: Grigorescu Dan), Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Editura Enciclopedică, București, 2003
- 4 *** *Dicționarul esențial al scriitorilor români* (coordonatori: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Editura Albatros, București, 2000
- 5 *** *Dicționarul scriitorilor români* (coordonatori: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Editura Fundației Culturale Române și Editura Albatros, București, 1995 – 2002
- 6 *** *Din literatura noastră nouă*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1953
- 7 *** *Kortárs magyar írók*, Editura Enciklopédia, Budapest, 1998-2000
- 8

- 9 *** *Literatura română contemporană* (coordonator: Bucur Marin), Editura Academica, București, 1980
- 10 *** *Metamorphosis Transylvaniae*, editor Győri Illés István, Editura Új Transzilvania, Cluj, 1937
- 11 *** *Romániai magyar irodalmi lexikon*, Editura Kriterion, București, 1981
- 12 Adler, Alfred, *Cunoașterea omului*, traducere de Leonard Gavrilu, Editura IRI, București, 1996
- 13 Albérès, R-M., *Istoria romanului modern*, traducere de Leonid Dimov, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968
- 14 Alexandrescu, Emil, *Introducere în literatura română*, București, EDP, 2007
- 15 Andrei, Mariana, *Literatura română, Repere didactice*, Editura Universității din Pitești, Pitești, 2004
- 16 Angheliescu, Irimia M., *Dialoguri postmoderne*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1999
- 17 Austin, J. L., *Cum să faci lucruri cu vorbe*, Editura Paralela 45, București, 2003
- 18 Bădărău, George, *Postmodernismul românesc*, Editura Institutul European, Iași, 2007
- 19 Balázs Imre József, *A nonsalansz esélye*, Editura Komp-Press, Cluj Napoca, 2001
- 20 Balázs Imre József, *Az avantgárd az erdélyi magyar irodalomban*, Editura Mentor, Tîrgu Mureș, 2006
- 21 Balázs Imre József, *Mint egy úszó színház*, Editura Pallas-Akadémia, 2005
- 22 Balotă, Nicolae, *Labirint: Eseuri Critice*, Editura Eminescu, București 1970.
- 23 Barthes, Roland, *S/Z*, Editura Blackwell Publishing Ltd, London, 1975
- 24 Bauman, Z., *Etica postmodernă*, Editura Amarcord, Timișoara, 2000
- 25 Berger, P. L.; Luckmann, T., *Construirea socială a realității*, Editura Univers, București, 1999
- 26 Bertha Zoltán, *Bálint Tibor. Monográfia.*, Editura Akadémiai kiadó, Budapest, 1990
- 27 Bertha Zoltán; Görömbei András, *A hetvenes évek romániai magyar irodalma*, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Szervezete, Budapest, 1983
- 28 Boldea, Iulian, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2002
- 29 Botez, A., *Concepte integrative antice, moderne, postmoderne*, Editura Semne, București, 1999
- 30 Brenner, Christiane; Heumos, Peter, *Sozialgeschichtliche Kommunismusforschung: Tschechoslowakei, Polen, Ungarn und DDR, 1948-1968*, Oldenbourg Verlag, München, 2005
- 31 Brunnbauer, Ulf; Helmendach, Andreas; Troebst, Stefan, *Gesellschaft, Nation, Konflikt und Erinnerung in Südosteuropa*, Editura Oldenbourg Verlag, München, 2007
- 32 Buber, Martin, *La vie en dialogue*, Editura Aubier, Paris, 1938
- 33 Călinescu, George, *Principii de estetică*, Editura pentru literatură, București, 1968
- 34 Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, Editura Polirom, Iași, 2003.
- 35 Christi, Aura, *Banchetul de litere*, Editura Ideea europeană, București, 2011
- 36 Christi, Aura, *Dostoievski – Nietzsche. Elogiul suferinței*, Editura Ideea europeană, București, 2013
- 37 Christi, Aura, *Șocul crizei*, Editura Ideea europeană, București, 2011

- 38 Ciobanu, Nicoleta, *Panoramic, Romulus Guga. Nebunul și floarea*, Editura Cartea românească, București, 1972
- 39 Codoban, A., *Postmodernismul. Deschideri filosofice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995
- 40 Codoban, A., *Semn și interpretare. O introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
- 41 Constantinescu, M., *Postmodernismul: Cultura divertismentului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001
- 42 Corbu, Daniel, *Postmodernismul pe înțelesul tuturor*, Editura Princeps Edit, Iași, 2004
- 43 Cornea, Paul, *Delimitări și ipoteze. Comunicări și eseuri de teorie literară și studii culturale*, Editura Polirom, București, 2008
- 44 Cornea, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Editura Polirom, București, 2006
- 45 Cornel, Munteanu, *Romulus Guga. Polifonia unei voci*, Editura Tipomur, Tîrgu Mureș, 1998
- 46 Cotruș, Ovidiu, *Meditații critice*, Editura Minerva, București, 1983
- 47 Cristea, Valeriu, *Domeniul criticii*, Editura Cartea Românească, București, 1976
- 48 Cristea, Valeriu, *Modestie și orgoliu*, Editura Eminescu, București, 1984
- 49 Cristescu, Mariana; Băciuț, Nicolae, *Bărți în amurg*, Editura Nico, Târgu Mureș, 2008
- 50 Cubleşan, Constantin, *Lecturi confortabile*, Editura Ideea europeană, București, 2012
- 51 Culcer, Dan, *Citind sau retrăind literatura*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976
- 52 Cs. Gyimesi Éva, *Találkozás az egyszerivel*, Editura Kriterion, București, 1978
- 53 Csehi Gyula, *A baloldali forrásvidék*, Editura Dacia, Cluj, 1973
- 54 de Maison Rouge, Isabelle, *Arta contemporană*, traducere de Simona Peța, Editura Prietenii cărții, București, 2008
- 55 Devitt, M.; Sterelny, K., *Limbaj și realitate. O introducere în filosofia limbajului*, Editura Polirom, Iași, 2000
- 56 Dima, Alexandru, *Principii de estetică comparată*, Editura pentru literatură, București, 1969
- 57 Dimisianu, Gabriel, *Opinii literare*, Editura Cartea Românească, București, 1978
- 58 Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, Editura Univers, București, 1977
- 59 Eco, Umberto, *Cum ne construim dușmanul*, Editura Polirom, Iași, 2013
- 60 Escarpit, Robert, *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1980
- 61 Farrell, F.B., *Subjectivity, Realism and Postmodernism – The Recovery of the World*, Cambridge University Press, Cambridge, 1994
- 62 Filimon, Valeriu, *Poetica imaginarului românesc*, Editura Grai și suflet-Cultura Națională, București, 1999
- 63 Foucault, M., *Cuvintele și lucrurile*, Editura Univers, București, 1996.
- 64 Frăteanu, V., *Critica gândirii mitice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980
- 65 Gaál György, *Kortárs magyar írók kislexikona 1959-1988*, Nyelv és irodalomtudományi közlemények, Cluj, 1990
- 66 Goldiș, Alex, *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*, Editura Polirom, Iași, 2011
- 67 Hutcheon, L., *Poetica postmodernismului*, Editura Univers, București, 2002

- 68 K. Jakab Antal, *A próféta és a prófécia*. In: *A névmás éjszakája. Irodalomkritikai kísérletek*. Bukarest, Kriterion, 1972. 60-64.
- 69 Kafka, Franz, *Die Verwandlung. Briefe 1902-1924*. Editura Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main, 1975
- 70 Kántor Lajos, *Szeresd az élőket. Hazai magyar elbeszélők*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1971
- 71 Kántor Lajos; Láng Gusztáv, *A romániai magyar irodalom, 1945-1970*, Editura Kriterion, Bucuresti, 1971
- 72 Kántor László, *Túlélő képek*, Editura Héttorony, Szombathely, 1989
- 73 Kenyeres Zoltán, *Nyugat 1908–1929. Válogatás. Viták, programok, kritikák*, Editura Szépirodalmi, Budapesta, 1988
- 74 Komáromi Gabriella, *Elfelejtett irodalom. Fejezetek a XX. századi prózánk történetéből*, Editura Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapesta, 1990
- 75 Kornis Gyula, *Az irodalmi műveltség értéke*, Franklin-Társulat Nyomdája, Budapesta, 1941
- 76 Koselleck, Reinhart; Stempel, Wolf-Dieter, *Geschichte – Ereignis und Erzählung*, Editura Fink, München, 1973
- 77 Lahire, Bernard, *Omni plural. Către o sociologie psihologică*, traducere de Elisabeta Stănciulescu, Editura Polirom, Iași, 2000
- 78 Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei bătălii culturale*, Editura Paralela 45, București, 2002
- 79 Lefter, Ion Bogdan, *Recapitulând modernitatea*, Editura Paralela 45, București, 2001
- 80 Lukács Georg, *Istorie și conștiință de clasă. Studii despre dialectica marxistă*, traducere de Maria Magdalena Anghelescu, Editura Tact, Cluj, 2015
- 81 Lukács Georg, *Romanul istoric*, Editura Minerva, București, 1977
- 82 Lyotard, J.-F., *Condiția postmodernă*, traducere de Mihali Ciprian, Editura Babel, București, 1993
- 83 Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe, Eseu asupra romanului românesc*, Editura Cartea Românească, București, 1981-1983
- 84 Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- 85 Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică – Lista lui Manolescu. Proza. Teatrul*, Editura Aula, Brașov, 2001
- 86 Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei. Metamorfozele romanului*, Editura Polirom, Iași, 1999
- 87 Marga, Andrei, *Introducere în metodologia și argumentarea filozofică*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1992
- 88 Marga, Andrei, *Raționalitate, comunicare, argumentare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991
- 89 Marin, Mihaela; Nedelcu, Carmen, *Dicționar de termeni literari*, Editura All, București, 2007
- 90 Marino, Adrian, *Dintr-un dicționar de idei literare*, Editura Argonaut, Cluj napoca, 2010
- 91 Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Editura Dacia, București, 1987
- 92 Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Editura Tineretului, București, 1968
- 93 Monod, Jacques, *Hazard și necesitate*, traducere de Sergiu Săraru, Editura Humanitas, București, 1991
- 94 Moraru, Cornel, *Semnele realului*, Editura Eminescu, București, 1981

- Moravia, Alberto, *Kisregények*, traducere de Zsámboki Zoltán, Editura Europa, 95
Budapesta, 1974
- Mușat, Carmen, *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*, Editura 96
Cartea Românească, București, 2008,
- Negoitescu, Ion, *Istoria literaturii române*, Editura Minerva, București, 1991 97
- Negoitescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Editura Dacia, Cluj, 1994 98
- Negoitescu, Ion; Stanca Radu, *Un roman epistolar*, Editura Albatros, București, 99
1978
- Negrici, Eugen, *Figura spiritului creator*, Editura Cartea Românească, București, 100
1979
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism: 1948-1964*, Editura Cartea 101
românească, București, 2010
- Ortega y Gasset, José, *Meditații despre Don Quijote și Gânduri despre roman*, 102
traducere de Andrei Ionescu, Editura Univers, București, 1973
- Osváth Kálmán, *Erdélyi lexikon*, Editura Szabadsajtó Könyv- és Lapkiadó Rt., 103
Oradea, 1928
- Petraș, Irina, *Oglinda și drumul. Prozatori contemporani*, Editura Cartea 104
românească, București, 2013
- Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Editura Semne, 105
București, 2009
- Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Editura Univers, București, 1987 106
- Rachieru, A. D., *Elitism și postmodernism. Postmodernismul românesc și 107
circulația elitelor*, Editura Junimea, Iași, 1999
- Schiller, Friedrich, *Scrieri estetice*, traducere de Gheorghe Ciorogaru, Editura 108
Univers, București, 1981
- Schiller, Friedrich, *Über die ästhetische Erziehung des Menschen: In einer Reihe 109
von Briefen*, Editura Deutscher Klassiker, Berlin, 1993
- Searle, J. R., *Realitatea ca proiect social*, Editura Polirom, Iași, 2000 110
- Selden, Raman, Widdowson, Peter, Brooker, Peter, *A Reader's Guide to 111
Contemporary Literary Theory*, Pearson Education Limited, Harlow, 2005
- Sieder, Reinhard, *Die Rückkehr des Subjekts in den Kulturwissenschaften*, Editura 112
Turia und Kant Verlag, Wien, 2004
- Simion, Eugen, *Scriitorii români de azi*, Editura Cartea Românească, București, 113
1989
- Simion, Eugen, *Sfidarea retoricii*, Editura Cartea Românească, București, 1986 114
- Simuț, Ion, *Augustin Buzura (monografie)*, Editura Aula, Brașov, 2001 115
- Simuț, Ion, *Reabilitarea ficțiunii*, Editura Institutului Cultural român, București, 116
2004
- Simuț, Ion, *Romanul conștiinței etice*, prefață la romanul lui Augustin Buzura, 117
Orgolii, Editura Art, București, 2008,
- Steven, Connor, *Cultura postmodernă*, Editura Meridiane, București, 1999 118
- Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, Editura Minerva, București, 1974 119
- Szerb Antal, *Magyar irodalom történet*, Editura Magvető, Budapesta, 2005 120
- Țeposu, Radu, *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu nouă*, Editura 121
Eminescu, București, 1993
- Tismăneanu, Vladimir, *Lumea secretă a nomenclaturii: amintiri, dezvoltări, 122
portrete*, Editura Humanitas, București, 2012
- Tismăneanu, Vladimir, *Raport final*, CPACDR, București, 2006 123
- Todorov, T., *Teorii ale simbolului*, Editura Univers, București, 1983 124

- Vianu, Tudor, *Studii de literatură universală și comparată*, Editura Albatros,
 125 București, 1963
 126 Vlad, Ion, *Lectura romanului*, Editura Dacia, Cluj –Napoca, 1983
 von Blanckenburg, Friedrich, *Versuch über den Roman*, Editura Contumax GmbH,
 127 München, 2010
 von Goethe, Johann Wolfgang, *Faust: Eine Tragödie*, Editura Artemis Verlag,
 128 Zürich, 1950
 Voncu, Răzvan, *Un deceniu de literatură română(1998-2008)*, Editura Ideea
 129 europeană, București, 2011
 130 Vossler, Karl, *Din lumea romanică*, Editura Univers, București, 1986
 Wickert, Erwin, *Von der Wahrheit im historischen Roman und in der Historie*,
 131 Editura Steiner, Stuttgart, 1993
 Zaci, Mircea, *Ca o imensă scenă, Transilvania...*, Editura Fundației culturale
 132 române, București, 1996

Periodice

- *** „Requiem pentru învingător”: *Omagiu adus lui Romulus Guga*, în „Cuvântul
 1 liber”, an 10, nr. 205/1998
 2 *** *Romulus Guga: 1939-1983*, în „Cuvântul liber”, an V, nr. 26, 28/ 1993
 Ács Margit, *Bibliai fejezetek a huszadik század közepéről. Bálint Tibor:*
 3 *Zarándoklás a panaszfalhoz*, în „Tiszatáj”, nr.6/1979
 Ambrus Lajos, *Bálint Tibor: Zarándokolás a panaszfalhoz*, în „Életünk”,
 4 nr.8/1979
 Băciuț, Nicolae , *Romulus Guga: Pentru Clujul anilor tinereții mele ar fi trebuit*
 5 *să se nască din nou Bacovia*, în „Echinoc”, an 13, nr. 4-5/1981
 6 Bányai Gábor, *Jelképek kispadján*, în „Új Írás”, nr. 1/1975
 7 Barbu, Eugen, *A zokogó majomról*, în „Utunk”, nr. 8/ 21 aprilie 1972
 8 Baróti Pál, *Romantikaigény és expresszivitás*, în „Utunk”, nr. 5/ 1968
 9 Bata Imre, *Bálint Tibor: Zokogó majom* în „Kortárs”, nr.1/1971
 Bata Imre, *Könyvszemle. Bálint Tibor: Zarándoklás a panaszfalhoz*, în „Kortárs”,
 10 nr.1/1971
 11 Benedek Mihály, *Az életnek könyvei*, în „Új Írás”, nr.9/1979
 12 Bertha Zoltán, *Bálint Tibor*, în „Alföld”, nr.8/1979
 Bertha Zoltán, *In memoriam Bálint Tibor* în „Helikon”, an XVIII, nr. 13 (483)/ 10
 13 iulie 2007
 Bertha Zoltán, *Népiség és erdélyiség*, în „Magyar Napló”, nr.1/ian.-febr.-mart.
 14 2001
 Boldea, Iulian, *Literatură română târgumureșeană postbelică*, în „Târnava”, an 9,
 15 nr. 1,2,3/ 2000
 16 Boldea, Iulian, *Romulus Guga, azi* în „Vatra”, nr.12/2013
 17 Borbély, Ștefan, *Călimara cu otravă*, în „Apostrof”, an. V, nr. 5-6-7/ 1994
 18 Borcsa János, *Székelylok kutyaszorítóba*, în „Irodalmi jelen”, nr.43/2005
 Botlik József, *A zokogó majom – én vagyok. Portré Bálint Tiborról.* , în
 19 „Napjaink”, nr.10/1982
 Buzura, Augustin, „*Drumul cenușii*” - *zvonuri și amenințări*, în „Jurnalul
 20 național”, nr.8/2007
 Cadariu, Alina în dialog cu Sin, Mihai, *Despre romanul "Quo vadis, Domine?"*, în
 21 „Vatra”, an. XXIV, nr. 1/ 1994

- 22 Cernat, Paul, *Proza românească față cu marile mize* în „Bucureștiul cultural”, nr.12/2008
- 23 Cristea-Enache, Daniel, *Sectorul suflute (II)*, în „România Literară”, nr.6/2008
- 24 Cristescu, Maria Luiza, *Romanul-emoția de a scrie*, în „Vatra”, an XIX, nr.1/1985
- 25 Cseri Péter, *Bálint Tibor: Nekem már fáj az utazás. Elbeszélések*, în „Magyar Hírlap”, nr. 4 /31 august 1974
- 26 Dávid Gyula, *A román próza új erővonalai*, în „Korunk”, nr.10/1968
- 27 Demény Péter, *Havas pillájú angyalok*, în „Forrás”, nr.11/2004
- 28 Dobrescu, Caius, *Oare M. S. mizează totul pe vol. II?*, în „Vatra”, an. XXIV, nr. 3/1994
- 29 Dobrescu, Caius, *Pro Sin*, în „România literară”, nr.45/1994
- 30 Engel Károly, *Hídverők példamutatása*, în „Korunk”, nr.6/1970
- 31 Foișoreanu, Voica, *Fundația Culturală „Romulus Guga”*, în „Cuvântul liber”, an V, nr. 224/1993
- 32 Foișoreanu-Guga, Voica, *În loc de autobiografie, o vagă reflectare*, în „Cuvântul liber”, an 10, nr. 204/1998
- 33 Horea, Ion, *O noapte și un fir de praf*, în „România literară”, nr.X/ 27 octombrie 1977
- 34 Imre László, *Császár és kalaposinas*, în „Kortárs”, nr. 2/ 1972
- 35 Iorgulescu, Mircea, *Radiografia fricilor*, în „România literară”, nr.45/2006
- 36 Iorgulescu, Mircea, *Ultima singurătate*, în „Cultura”, nr.28/2009
- 37 Kántor Lajos, *Élet a színpadon*, în „Utunk”, nr. 19/1972
- 38 Kardos József, *Bálint Tibor: Nekem már fáj az utazás. Elbeszélések*, în „Kortárs”, nr. 11/1974
- 39 Katona Ádám, *Irodalmi esemény*, în „Igazság”, 19 octombrie 1969.
- 40 Komoróczy György, *Beszélgetések kortárs magyar írókkal*, în „Székely Útkereső”, nr.4-6/1994
- 41 Krilek Sándor, *Lírai körkép a külvárosról*, în „Szatmári hírlap”, 12 octombrie 1969.
- 42 Krizsán Zoltán, *Sánta angyalok utcája*, în „Igazság”, 6 mai 1972.
- 43 Kroó András, *Párhuzamos életutak*, în „Népszabadság”, nr.7/1979
- 44 Laczkó András, *Átszenvedett történelem. Bálint Tibor: Zarándoklás a panaszfalhoz*, în „Napjaink”, nr.29-30/1980
- 45 Láng Gusztáv, *Világtalan éleslátás*, în „Korunk”, nr.2/1967
- 46 Măciucă, Constantin *O parabolă a resurecției umanului* în „Varta Veche”, nr.10(58)/2013
- 47 Manole, Cristina, *Lecturi în vremuri de austeritate*, în „Observator cultural”, nr.726/2014
- 48 Márkus Béla, *A látomás kényszerzubbonya. Bálint Tibor: Látomás mise után*, în „Tiszatáj”, nr.1/1980
- 49 Marx József, *A szenvedés távlatai*, în „Élet és Irodalom”, nr. 28/1974
- 50 Miheț, Marius, *O capodoperă uitată*, în „Familia”, nr.7-8 (548-549)/2011
- 51 Mircea Martin, *Un roman, un autor: Drumul cenușii de Augustin Buzura* în „România literară”, anul XLVI, nr. 47/ noiembrie 2014
- 52 Moraru, Cornel, *Quo vadis, Domine?*, în „Vatra”, nr.3/1994
- 53 Moraru, Cornel, *Romulus Guga - scriitorul*, în „Mișcarea literară”, nr.2(26)/2008
- 54 Moraru, Cornel, *Tema dedublării*, în „Vatra”, an 14, nr. 6/ 1984

- 55 Moraru, Cornel, *Un roman uitat: "Viața Postmortem"*, în „Vatra”, nr.5/1994
 Mózés Attila, *Öregek könyve. Teljességigény és epikai hitelesség*, în „Igaz Szó”,
 56 nr. 2/ 1974
- 57 Nagy István, *Amit többször is érdemes elolvasni*, în „Utunk”, nr. 41/1953
 Pârvulescu, Ioana, *Obsesiile noastre*, în „România literară”, an. 27, nr. 45-46/
 58 1994
- 59 Pomogáts Béla, *Bálint Tibor: Zokogó majom*, în „Kritika”, nr.7/1970
- 60 Pruteanu, George, *Doar materia cenușie*, în „Convorbiri Literare”, nr.6/1986
- 61 Rácz-Székely Győző, *Az öregek könyve. În „Forrás”*, nr. 3/1975
- 62 Sălcudeanu, Nicoleta, *Disidența prin cultură*, în „Cultura”, nr.438/2013
 Sălcudeanu, Nicoleta, *Mihai Sin. Un semnatar testamentar: Ispita izbăvirii* în
 63 „Contemporanul”, nr.7/2014
- 64 Șimuț, Ion, *Mihai Sin sau lupta individului cu Sistemul* în „Cultura”, nr.502/2015
- 65 Șimuț, Ion, *Oglizile deformatoare*, în „România Literară”, nr.36/2006
 Ștefănescu, Alex., *La o nouă lectură- Augustin Buzura (I-II)*, în „România
 66 Literară”, nr. 32-33/2004
 Ștefănescu, Alex., *Un diavol mult prea simpatic*, în „România literară”,
 67 nr.12/1994
- 68 Ștefănescu, Alex., *Un roman propagandistic*, în „România Literară”, nr.31/1996
- 69 Stelian, Vasilescu, *Convorbiri despre Oradea cu scriitorul Romulus Guga*, în
 „Familia”, an IX/1973
- 70 Syöcs Lóránt în dialog cu Lövétei Lázár László, *Vallomások a székelyekről*, în
 „Székelyföld”, an, XVIII, nr. 5/mai 2014
- 71 Szabó Gyula, *Almásii magyar millennium*, în „Magyar Napló”, nr.1/ian.-febr.-
 mart. 2001
- 72 Szabó Gyula, *Az első „ihlet”*, în „Igaz Szó”, nr. 7/1963
- 73 Szalay Károly, *Bálint Tibor: Zokogó majom*, în „Magyar Hírlap”, nr.10/1976
- 74 Szöcs Géza, *Költőiség és pontosság*, în „Korunk”, nr. 11/1975
- 75 Szöcs István, *Szabó Gyula: Húgom, Zsuzsika*, în „Utunk”, nr. 24/1968
- 76 Szöcs István, *Újra fővágányon*, în „Előre”, 8 noiembrie 1969.
- 77 Ungureanu, Laurențiu, Eremia, Radu, *Apostolii lui Stalin*, în Adevărul, 25 august
 2014
- 78 Vallasek Júlia, *Nagy István: példázat, konstrukció, retorika*, în Korunk,
 nr.57/2004
- 79 Vásárhelyi Géza, *Mit rejteget tárcájában az író? Novellát, csattanósat?*, în
 Korunk, nr.11/1980
- 80 Voncu, Răzvan, *Turnanta „Recviem pentru nebuni și bestii”, o cheie a operei lui
 Augustin Buzura*, în „Cultura”, nr.438/2013
- 81 Vulpescu, Ana Maria în dialog cu Buzura, Augustin, *Fețele tăcerii este o
 mărturie că nu toți am fost lași sau ticăloși* în „Jurnalul național”, martie 2011

¹ Aura Christi, „Șocul crizei”, Editura Ideea europeană, București, 2011, p. 48.

² Eugen Simion, „Scriitori români de azi”, Editura David & Litera, București-Chișinău, 2002, vol. al IV-lea., p. 130.

Contemporary Transsylvanian Prose Writers

Romanian - Hungarian Convergences

- summary -

As the historian Papacostea Victor stated, it is impossible to make a thorough research in a nation's life and literature without taking into account the impact and influence of neighbouring or co-inhabiting nationalities, because the important aspects of a culture are transmitted and spread easier than any other thing. In my opinion, the undeniable result of this influence is the literature with those convergences which become obvious to us after reading only a few of the works of authors belonging to different ethnic groups, but who has lived on the same territory for a long time. Maintaining characteristic features and at the same time integrating new ideas, makes literature become the mirror of the intellectual content of a nation and an epoch, fulfilling the same mission as psychology and sociology do, and, at the same time, becoming the more widespread and direct area to instruct and give shape to human personality. As Gyula Kornis stated, literature offers us the microscope through which we can contemplate the depths of the soul, of the human psyche, but it also offers us that macroscope which shows us the general human ideas and questions, such as the meaning and values of life, the originality and marks of human and social typology, the historic destiny of the individual and of society at large.

In the Phd. thesis with the title *Contemporary Transsylvanian Prose Writers - Romanian - Hungarian Convergences* I chose to highlight the extant similarities in the prose of the two co-inhabitant nations of Transylvania, having as a starting point the idea that, by integrating foreign but positive ideas, by integrating the element of beauty, no nation will lose its identity, but, on the contrary, it will gain values. Owing to the specificity of this region, over the years, there have been published several papers dealing with the Romanian - Hungarian literary interferences and divergences. The subjects of this kind of research are world - wide famous prose writers such as: Marin Preda, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Kálmán Mikszáth, Zsigmond Móricz, Mór Jókai - or poets, such as Tudor Arghezi, Lucian Blaga, János Arany, Sándor Petőfi. There has not yet been published any comparative research on the work of the authors we selected: Augustin Buzura, Romulus Guga, Mihai Sin, Gyula Szabó, Tibor Bálint, István Nagy, so, this thesis comes as *an absolute novelty*, and this is what gives it the element of *originality*.

Friendships, translations, associations, all prove that thinkers, men of letters, live in a world of their own, a world that is detached from political ideologies, linguistic or national

differences. In their world the human being comes first, he is the focal point, with all his problems and successes he is given maximum importance. This mentality is to be found in the works of the studied authors. Their writings reflect philanthropy, and concern for the human being, generated by the pressure circumstances put on the individual. At the moment the works appeared on the literary scene, they were appreciated by both readers and literary critics. But, with time passing, interest for those works has been gradually lost. This is difficult to be understood, considering the rarely - to - be found expressivity these works emanate. A possible explanation is offered by Julia Vallasek, who, referring to Istvan Nagy, said that at a certain point in time, this author was „too well known”.

It is not the aim of this thesis to make anyone's apology. But if there is a means by which one can make these writings not to disappear for good from the consciousness of readers, the memory of researchers, of historians of literature and culture, owing to political, psychological or regional factors, one should take the pains and necessary effort to "save" this Transsylvanian prose, because it is a part of the culture not only of Transsylvania but of the whole country, and, implicitly, of the whole world.

I wish to draw attention to the fact that, for the science of literature and arts, re-discovering and reviving forgotten or marginalized writers would be beneficial, especially because the writers under debate are fearful rivals for many of contemporary writers, considered famous nowadays. The prose writers under debate are the representatives of Value, "which emerges, as it is well known, from the existence of a quality, a talent, an intellectual, moral or affective attitude, of the level of excellence. First and foremost, the value of a human being stands in the presence of a talent, of a superlative trait, that detaches itself with determination, has a specific relief, and unmistakable insignias"¹.

To avoid getting lost in details, and considering the vastness of the work of the six authors, and for the sake of coherence in my research, I selected for analysis the writings that are situated at extreme ends, that is, those works that have been either the most, or the least discussed and debated. I established as aims of my research:

- to highlight the contemporary and Transsylvanian character of the writings (solemn speech, mainly social and historical topics, the topic of the condition of the intellectual, of human inadaptability, of survival, death, loneliness);

- to identify specific features of Transsylvanian contemporary prose (analytical prose, full with psychologizing elements, inner conflicts of philosophical nature, problem characters who lack consistency and determination and have an atypical behaviour, presentation of existential aspects such as death, alienation, existential failure, solitude or the absurd);

- to put into evidence the techniques and narrative procedures that were used (a disbalanced, apparently chaotic structure, with discontinuities, overlapping, parallelisms, insertion of letters, different documents, all proofs that there are more similarities than differences in the works of Transsylvanian writers, irrespective of the nationality they belong to);

- to demonstrate the Romanian - Hungarian literary convergences.

In order to achieve these aims, I used the comparative analysis method. I structured the thesis into five chapters, each of them having in its turn several sub - chapters.

Chapter one is the introductory chapter. Its title is *Afterwar Romanian prose. General view*. Here I had in view a general presentation of the evolution and specificity of Transsylvanian literature, of the science of comparative methods, of the writers and the analyzed writings. I dedicated to each prose writer a sub - chapter and after a sketchy presentation of biographical elements I passed on to present the selected works by following the steps in the life of a literary work, from the difficulties met before the publication, the echoes of first edition and first criticism the books got, up to the most recent reviews. I pointed out that in order to survive the 1944 - 1998 period, a literature of real value had to be manifest through a creative spirit of strength, a forger of pure literature, unpolluted by ideology, propaganda, immorality, lack of talent or compromises of sorts. These works tried, and we can say that they succeeded, to save art, in the circumstances of a totalitarian politics. To escape the rigors of censorship, to cheat when faced with the vigilant eye of the party's controller, are the primary conditions that make possible the publishing of a literary work, so the writers create for themselves a "technique of tyres. The idea is wrapped several times in deeds that protect and make things obscure at the same time"². Hiding their intentions, the prose writers develop a special symbolism of language that offers to the analysts a multitude of interpretation variants, by emanating at the same time a charm that is admired even nowadays.

The second chapter has the title *History - Reality - Fiction* and has six sub - chapters. I analysed through the comparative and parallel study method the following writings: *Drumul cenușii* by Augustin Buzura, *Quo Vadis Domine?* by Mihai Sin (2 volumes), *Sáncalja* (Grota citadelei), *Ki a sánc alól* (Ieșiți la suprafață), *Hogyán továb?* (Cum va fi?), *Szemben az árral* (Contra refluxului) by István Nagy (autobiographical novel in 4 volumes). I analyzed the evolution and consequences of communist ideology, which, in the case of the novel of István Nagy starts as something beneficial for society, with Buzura's novel culminates in absolute evil, and with Sin's work is already declining. I also demonstrated that history can appear both

as reality and as fiction in these novels and I proved that by the change of historical truth in time, the Good of István Nagy has changed into coercion, optimism has turned into fear and mutual help has become terror and means of propaganda, the reflexive, open, honest and confessional language has turned into the must needs of using a metaphorical and symbolic language. At first, leaders have a series of positive features, they are educated, philanthropes, charismatic. But in later novels, the representatives of authorities prove to be uneducated, self-centered, morally degraded. The reality of communist era is overwhelmingly present in contemporary writings but it mostly appears masked, hidden between the lines. Symbolism has much to say in these novels. Having in view that politics did not allow the depiction of reality, in these contemporary writings at each step, in each line, and between the lines, we come across metaphors, symbols, "unnamed" deeds, that give us a true History lesson that has to be examined and known in order to be understood.

Chapter 3, in which I examined *The Character of the Contemporary Novel* is divided into seven sub-chapters. Here I made a parallel study of the novel characters of both Hungarian and Romanian writers demonstrating the similitudes in rendering different universal ideas.

In the sub-chapter entitled *Idea and Embodiment* I studied the characters of the novels *Húgom, Zsuzsika* (*Sora mea Zsuzsika*) by Gyula Szabó, and *Nebunul și floarea* by Romulus Guga. These two writers are able to move with such ease in the backstage of the minutely reconstructed history, that they introduce biographical notes, emotions and personal experiences. To maintain objectivity they depart from the present moment but owing to subjectivity, they also return to it. They attempt to demolish the wall between inner and outer reality. The world they depict is sustained by the writer's vision and this vision is fuelled by past history and the reality of life lived. Their writings are interwoven by symbols, allegorical and subjective references in such a way that the created world is the retort of the real one and it becomes its artistic model. The main characters of the novels are embodiments, symbols, metaphors of existential ideas such as philosophy, death, judgement, sin, indifference, ruling.

The main character of *Húgom, Zsuzsika, Zsuzsika*, who has suffered a spinal chord accident, stops growing, at the height of 132 centimetres. Her emotional and spiritual strengthening, owing to the experience she has undergone, the teasing of the other children and later on her colleagues, leads to the emergence of a strong, honest, ambitious personality, that knows but one value: a life lived with the idea that whatever is awful and unbearable must vanish by itself and this disappearance of Evil must happen as inevitably as it has started. Romulus Guga seems to continue Gyula Szabó's idea and he creates some situations,

out of the ordinary, daily routines and makes them unusual, exceptional. The characters of his novel are put into an extreme situation, that of the moments of identity crisis. In such crucial moments one must decide for or against the great human values and the author has now the chance to show us the true ego of the human being because he is forced to take a moral and sentimental effort. People are left on their own, neither social convention, nor their social status can protect them. Through his characters, Romulus Guga tries to show his readers the very essence of the human being, therefore the characters are depicted to us in a black - and - white colouring. There is no midway, the human being must decide for or against values.

I put into evidence the existence of lonely, confused, misunderstood or not - wanting - to - understand characters in the sub - chapter *Tragical and Realistic*, through the analysis of *Zarándoklás a panaszfalhoz* (Pelerinaj la zidul plângerii) by Tibor Bálint and *Viața la o margine de șosea* by Mihai Sin. In these novels what is important is not the action but its psychological, existential substratum, the search for the meaning of life, of emotional tranquility and reconciliation with oneself. Almost all contemporary characters are "endowed" with that darkness which lies in the inherent nature of the human being. Pessimism, terror, anxiety, aggressivity, violence - they are all but natural. There is no character in contemporary literature, without evil thoughts or dreams, there is no book to lack some pathological element. So are Tibor Bálint's writings, so is his novel *Zarándoklás a panaszfalhoz*, in which the overlappings of parallel destinies bring to the surface the dramatic force which rules over the lives of the heroes and the victims of slums, and history stays somehow outside the events. In Tibor Bálint's novel, the coexistence of Good and Evil leads the reader towards realism, towards everyday life. The more we read Tibor Bálint's novels, the more our memories are awakened, and we are bumping into our own life experiences. The characters and events are familiar to the readers, in an exaggerated way, that's true, but each reader can come across something that reminds him/her of his/her own experiences. However, the writings of Tibor Bálint are funny, captivating, interesting, full of teachings. Reading them does not require great effort, the writer having a style that is accessible to any reader. Mihai Sin's heroes are, too, simple, average people. The simplicity of the characters does not mean lack of interest towards them. On the contrary, the way those characters are depicted to the readers reveals the writer's gift to change the insignificant into something of importance. At the same time, owing to the small way of being of the characters he shows us their one and only option, to be equipped not only against unimportant, everyday situations. Perhaps this accounts for the minimalism of the novel, the author's intent being to face us with the days and the problems that are common to us. The main character of the novel is not a representative of a certain

typology, he is an I, an us, a he, he is the one in our neighbourhood, the person we bump into in the street, who is in front of us in the line at the shop. Achim Brezeanu, the main character of the novel *La o margine de șosea*, is a lucid person, always ready for a new beginning, realist almost to the absurd, and yet tragical, because indifference leads him to loneliness, monotony, spiritual death. Living in a permanent psychic tension, negativity changes him into an anti - idyllic person who generates pity, lack of understanding and revolt on the part of the reader.

The *Character and Consciousness*, as embodiments of the heroes' personalities, are present in the novels *Viața postmortem* by Romulus Guga and *A șomșezădsăg nevében* (În numele vecinătății) by Gyula Szabó. These novels illustrate the fight between the individual and consciousness and they show the life full of controversies of the characters, who struggle, try to find excuses and explanations for their deeds, contradicting their own consciousness. This consciousness is ever - present, has its own justification, quite opposite to the ones the hero has. The protagonists of these novels, by re-experiencing or remembering their past, their deeds and/or the consequences of the principles they had lived by or acted according to, return to debates and self - justifying analyses. Romulus Guga is playing with the reader. In full knowledge, he cheats on the reader by not meeting his/her expectations, by giving contradicting information, by continuously annulling the chance to identify with the characters. So, the preserving need for balance and harmony remains unfulfilled. This manner of artistic projection leaves us many times speechless. The permanent jump from one thought to another and the milling of these thoughts makes it difficult to understand who exactly is talking, or asking, or whose thoughts are being expressed and this makes the work be more interesting, more attractive. Without no warning, the author makes a sudden passage among the characters' replies, thus confusing the reader, and requiring maximum of attention during the act of reading. The central idea of the novel, the dual personality of the hero, who is in conflict with his consciousness, implying his deeds and the shaping of his personality as an individual when confronted with the power of the psyche, these he all represent the testimony for the presence of the fight between Good and Evil, for the repression of that inner voice which causes remorse and, implicitly, a spiritual pain. The character is conceived and defined starting with his movement within the social context. Thus is created the hateful representative of the 50s and 60s, whose major spiritual experience was to live the duality of the human character, as in the human being coexist both the animal and the angel side, both decadence and beauty. This holds good also for the main character of the novel *A șomșezădsăg nevében*. She shows the reader the changes in character of the individual, these

changes having as their source the desires, yearnings and attractions, set into the context of social changes. Similar to the anonymous character previously discussed of Romulus Guga, the protagonist of Gyula Szabo covers the same area of struggle with consciousness. Starting with childhood experience and following the way of desires for glory and dominating others, she ends up in being a cruel person. As a consequence, she loses her family and friends and she breaks away from the world. The struggle and the remorse of her consciousness destroy her both socially and spiritually. The impulse through which she awakens to reality and re-enters the "blood circulation" of society, is the apparition in her street of a stranger, who, not knowing anything about her reputation, takes a seat next to her and they start talking. Her first social contact in a long string of years shakes her emotionally and jolts her out of her former state of totally repudiating the social element. By using the technique of stream of consciousness, both authors give us guidance from the beginning right to the end of this tortuous road of change of personality. As experts of the human soul, they point out that self-centeredness, which is present in each human being, if pushed to the extreme, brings neither happiness, nor satisfaction, but generates suffering and tragedy. Being taken from the real world, the characters are not the result of the authors' will, but they are real life itself.

I discussed the feminine characters of the novels in a distinct sub - chapter, because they are figures who influence the course of action, destiny and the traits of other people, each of them projecting a significant segment of feminine features and becoming thus illustrative for an idea, a feature, an emotional nuance.

In the sub - chapter entitled *Morality in the Writings* I demonstrated that readers of contemporary works can find out many things about the behaviour of the XXth century person, about the outer influences that marked the evolution of personality, and the consequences of character manifestation. There are many examples at hand in the novels analysed in this paper. Each studied literary work has a didactic tint, even if this is not quite obvious, or actually mentioned by the author. Each work draws attention to the evolution of the soul and describes, tells, or simply presents the psyche of the man of the epoch in which the work was written, exposing the dark side, showing in detail and with great credibility the negative example, with the aim to put into evidence the positive side. Through the novel analysis I showed that the contemporary character is similar to the history he has experienced: he is troubled, full with worries, disillusioned, sad and lonely. He is in an unceasing quest for happiness, contentment and safety. We can see that contemporary characters are complex, they lose the simplicity and the clarity of the image known so far, they raise more problems and become more profound, more serious, offering the writers the chance to perform a deeper

search of the innermost depths of the soul, of the changes in character, of how emotions influence the human psyche. The outcome of it all, are ambiguous characters, carriers of extreme features. Literature shows that nobody is perfect, not even the fictional characters. As a matter of fact, the favourite characters of the readers are often those who have the most faults, and this shows that while reading, the reader looks for discovering himself/herself amongst the characters, he/she wants to recognize himself/herself and identify with the main character. Those characters who make questionable decisions, and are endowed with a contadicting ethics, seem to be more interesting as they stimulate the reader to reflect upon their own character, their own choice in taking decisions and they raise challenging questions. Contemporary prose writers, taking advantage of this reader attitude, create controversial characters who can have a bearing upon emotion.

In Chapter 4, organized in four sub - chapters, I discussed *The Social Aspects of the Transylvanian novel*, because these works present us social norms, values, systems of connection and influence. Literature gives genuine answers to social problems. It helps us understand the social and psychic processes going on around, and it can offer us possible solutions to certain daily conflicts. The *Consequences of Socialist Ideology upon the Social Structure of the Village* are presented in the sub - chapter where I compared and analysed from a social point of view the works *Gondos atyafiság* (Neamul Gondosilor) by Gyula Szabó and *Fețele tăcerii* by Augustin Buzura. I showed that there is a great resemblance in factual description, in the way events unfold, and this means that irrespective of the nationality of the villagers, the process of collectivization was similar in all places. This ideologically defined absurd experience was accompanied by individual and social tragedies. This experience did not take into account human nature or the values and balance of economy. Both authors were able to render this social drama objectively and with an unmatched sensitivity. *Mutilation of Principles*, a syntagm borrowed from Valeriu Cristea and assigned as the title of the sub - chapter, is shown in the communist epoch by Augustin Buzura's *Orgolii*, *Zarándoklás a panaszfalhoz* (Pelerinaj la zidul plângerii) and *Zokogó majom* (Maimuța plângăreață) by Tibor Bálint. In their novels, the writers show the proof of systematic, willed annihilation of human relationships, the disintegration and distruction of values, the corruption of healthy, constructive ideas. They show us that it is through smouldering menaces, blackmail and appeal to consciousness that one can awaken the feeling of fear, personal insecurity, and the final result, treachery, being compromised, persuasion, is thus achieved.

With the concepts of *family* and *stability* I discussed about the evolution, in the whirl of history, of the oldest social structure, the family. The family lies at the heart of *Zokogó*

majom (Maimuța plângăreață) and *Fețele tăcerii*, because these novels show the consequences of historical changes upon society, communities, or individuals. The evolution of family as an institution does not follow a predetermined direction, but it is subject to numerous, and many times diverging, influences. The past centuries bear witness to the fact that politics and economy have perhaps the strongest impact upon the family. The consequence of these influences for the XXth century was both a diversification of the ways families are formed, and its decomposition as well. Taking into account the two verities, that man is a social being, and that the concern of writers is to show the true face of life, each work of art of value has a social substratum as well, that can be openly described in a sketchy way or it can be hidden between the lines, depending on the circumstances or authorial intent. Social changes cannot be ignored when one wants to present the life of an individual, a community, or a social stratum, because any historical alteration brings along changes. This fact can be found in the novels under debate.

Chapter 5 is entitled *Literary Convergences* and has five sub - chapters. Through the narrative techniques, the used literary themes and motifs, I demonstrated that the prose writers belonging to the Transsylvanian area use the same methods, showing the spiritual links of the co-inhabiting nations, their mutual influence, and the literary convergences between ethnic groups. Each studied writer is or has been an inhabitant of Transsylvania, each of them had to face similar social and historical problems, and each of them had contacts with the other nation, undergoing mutual influence. There do not exist in Europe nations that have had so close ties and for such a long time, as is the case with the Romanians and Hungarians living in Transsylvania. We are not talking about two withdrawn, isolated nations, but about an interweaving, a cohabitation. For the two nations this meant a vital fact, which resulted in the emergence of "Transsylvanism" which is a purely cultural idea or ideology. The defining feature of Transsylvanian literature, which elevates it, and at the same time differentiates it from other literatures, is the feeling of seriousness, an almost tangible gravity in the process of creation. Through the dynamics of language and form, through the thematic flexibility and complexity, either stated openly, or hidden between the lines, through presentation of the life and society of the 1900s, and through rendering of problems, obsessions, dreams, hopes and contemporary ideas, it has been proven that literature generates convergences. The different techniques of constructing the corpus of the work, of the narrative, can be found at writers of both nationalities:

- the technique of letter insertion as it is present in Augustin Buzura's and Tibor Bálint's work

- the antagonism of characters as it emerges from the novels of Romulus Guga, Gyula Szabó and Tibor Bálint
- the flashback or remembering technique as it is present in the novels of Augustin Buzura, Romulus Guga, István Nagy and Gyula Szabó
- complementary characters as shown by Augustin Buzura and Gyula Szabó, István Nagy and Romulus Guga, Mihai Sin and Tibor Bálint.
- resembling motifs that can be identified in the works of Augustin Buzura and Gyula Szabó, Mihai Sin and István Nagy, Romulus Guga and Tibor Bálint
- epic discontinuity, as shown in the works of Mihai Sin, Romulus Guga and Tibor Bálint
- intertextuality, which is present in the works of all of the above - mentioned authors.

The subject matter of the novels is also similar. The themes and motifs we can come across in contemporary Transylvanian literature, both in the Romanian and the Hungarian one, are history, psychic or moral decay, maintaining, losing or re - finding inner balance, the fears, the peasant and his conflict with the state, alienation, individual suffering, the struggle of the spirit which unable to accept cowardice, mediocrity, fight for survival, the hardships of the communist regime. The fact that the themes and motifs are similar, and in the Transylvanian literature they are dealt with in a continuous and powerful way, shows that concern, needs or suffering do not take into account what nation one belongs to. History and the individual are depicted without any attempt to try to give a nationalistic touch to the writings. The common feeling that is manifest in the prose of contemporary Transylvanian writers is that of revolt against social and personal inequity, generated by the communist regime.

The nucleus of the studied works is the concern of the writers to expose their opinion, pain, personal hope as regards the events and lived, known or heard - about experiences, the events forming and distorting personality, the metamorphoses of social structures, the activities and deeds of state institutions. Infused by the horrors of communism the writers consider the book as a form of escape, of re - awakening memory in order to avoid making the same mistakes again. The intention of contemporary Transylvanian prose writers is that the reader feels and re - experiences the human and social impulses that have determined the main characters of the novels to act the way they did, to understand the way of thinking and of talking of people in the given historical reality. At the same time these pieces of writing offer us the image of an epoch, of an intricate world, and they do so, supported by their social and psychological themes and spiritual journeys.